

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

TRES CAMPEONS

Si poguessim a peu seguils'hi 'ls passos!...
Quí dels tres anirà primer de nassos?

CRONICA

En materia de anar á sentir música hi ha á Barcelona dos públichs molt òstints y perfectament caracterisats: lo públich dels concerts del *Teatro Lírich* y 'l públich de las óperas del *Liceo*.

No pretench dir ab aixó que 'ls filarmónichs que assisteixen al Lírich s' abstinquin de anar al Liceo y vice-versa: crech que uns y altres, en tots dos locals se confonen y amalgaban; pero la barreja—no sé si á causa de las distintas proporcions dels seus components—dona un resultat molt diferent en un y altre teatro.

Lo públich del *Lírich* es entussiasta é inteligent, professa ideas adelantadas y estima la música per la música.

En cambi 'l públich del *Liceo* es rutinari y desdeñós: tot lo qu' es nou ho posa en quarantena, y estima la música pel cant.

Al primer li bastan los primors y filigranas de una orquesta ben formada y dirigida.

Lo segón no pot prescindir del tenor ni de las notas sobre-agudas calificadas en l' argot lírich ab lo nom de *pinyols*. Quan lo tenor, adelantantse fins á la bateria del prosceni ab los ulls en blanch y 'ls tendons del coll encarcerats, obra un pam de boca per enjegar la nota vibrant y sostenirla 'l mes llarch temps possible, esclata sempre un aplauso formidable, atronador, delirant, barrejat ab un foch granejat de *bravos!* y otras aclamacions estrepitosas.

Lo carácter típic del dos públichs s' ha posat de relleu ab pocas senmanas de diferencia.

Los filarmónichs del *Lírich* van derretirse de gust en l' audició de las pessas culminants de la tetralogía wagneriana *L' anell del Nibelung*, executadas en los últims concerts Nicolau. Y en cambi 'ls filarmónichs del *Liceo* dissapte van escoltar ab fredor, ab indiferencia, ab extranyesa, sense que 'ls entrés desde 'l primer moment la última ópera del gran Verdi: «*Falstaff*.»

Terminada la representació vaig sentir en boca de un jove de uns vint á vintidós anys que 's trobava en lo vestibul del Teatro la següent exclamació:

—¡Quina aixafada!... Dupto que se 'n haja vist un' altra en lo Liceo.

—Dispensi—vaig dirli—aquí no hi ha hagut lo que vosté suposa... Li concediré que l' obra no ha entusiasmada, y si vosté vol, fins regoneixeré que no ha entrat ni molt menos en lo gust de la inmensa majoria del públich... avuy s' enten, que per lo que atany á las demás representacions ja ho anirém veyent: el temps ho dirá.

—Es á dir que vosté créu...

—Crech únicament lo que m' ha ensenyat l' experiència. Ará mateix vosté acaba de parlar de una aixafada única y sense exemple en lo Liceo. ¿Vol qué n' hi citi una de aixafada que vosté no va poder presenciar perque en aquell temps encare no era al mon? La del *Faust* de Gounod.

Lo jove va mirarme ab ayre de extranyesa.

—Sí, senyor:—vaig afegir—lo *Faust*, aquesta ópera primorosa, elegant, plena de vida, exuberant de colorit que vosté l' haurá aplaudida centenars de vegadas, al ser posada en escena á Barcelona per primera volta en 1864 no vá agradar gens... y ja compendrà vosté que quan al públich inteligent del Liceo no vá entusiasmarse ab lo *Faust* desde 'l primer moment, es que no 'l va entendre.

Lo mateix passarà ab *Falstaff*. Si vol seguir lo meu concell despullis de tota prevenció y cada nit

que 's posi vaji á sentirlo y jo li abono que dintre de poch l' aixafat no será en Verdi sino vosté.

* *

Y es que pot ser no hi ha un art com lo lírich teatral mes exposat á judicis prematurs completament equivocats.

Lo *Faust* vingué á Barcelona quan lo públich estava encare encatarinat ab l' istil italiá, ab sas arias, duos, tercetos y concertants, d' estructura feta ab motllo: arribava de París, la terra de la moda, y s' atribuhían al seu autor pretensions de reformista.

Naturalment pel paladar del públich era un menjar nou; sino repulsiu, extrany; bastant difícil de saborejar, mes difícil encare de digerir. L' obra vá ferse pesada y monótona, vá ser tatzada de lánguida... no s' acabava may!...

—Ja se 'n poden anar al diable 'ls francesos—deyan alguns liceistas. Ells podrán saber de moltras cosas; pero en quant á música... Vaja, que qui s' aparta de la escola italiana, s' aparta de la rahó.

Y no obstant *Faust*, en ben poch temps va obrirse camí, alcansant uns éxits colossals. Barcelona no podia ser una nota discordant en lo mon filarmónich, y 'l públich vá deixarse seduhir fácilmente pel seductor de Margarida. Mefistóteles vá rejuvenirlo ab un art nou.

Per lo demás ¿quí ignora la historia dels moltíssims fracassos en l' estreno de obras notabilíssimas que després han recorregut lo mon, eternisantse en lo repertori? Comensant pel *Barbero* de Rossini, passant per la *Norma* de Bellini, y acabant per la *Carmen* de Bizet ¿quántas y quántas primeras impresions lleugeras, injustas y totalment equivocadas!... A Bizet la freda acullida dispensada pel públich á la seva mes estimada creació, objecte de sos falaguers ensomnis, va gelarli la sanch y li vá arrebatat la vida.

Los aplausos del mon musical no han pogut resucitarlo; pero han fet immortal lo seu nom.

* *

Lo mestre Verdi no haurá de beure, cap á sas vellesas, aqueix cálzer envenenat. *Falstaff* vá alcançar desde 'l seu estreno un gran éxit, que ha anat augmentant en lo curt temps que conta d' existencia, y que augmentará de día en día, perque l' últim fill de 'n Verdi está en lo período felís de la creixensa.

En l' efecte que produheix es impossible separar lo fill del pare.

¿Quín dó marvellós de la naturalesa haurá rebut en Verdi; de quina pasta especial estará format, que á sos vuitanta anys de vida logri crear una producció plena de juventut, de frescura y de alegría?

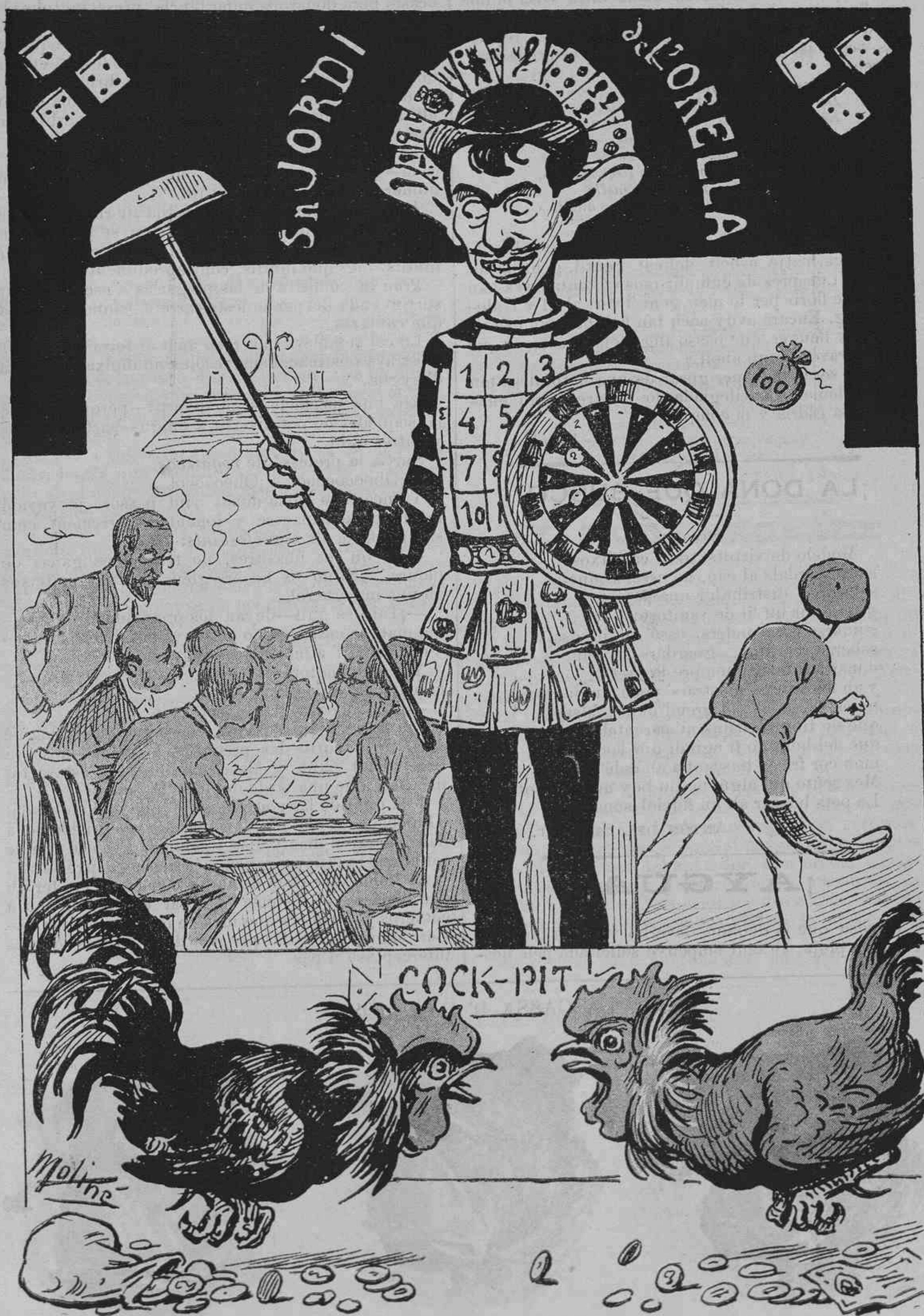
Totas las anteriors que porta donadas á la escena, ab petitas escepcions, son trágicas ó quant menos dramáticas: la darrera, essencialment cómica, representaria tractantse de un altre autor un esforç colossal; pero tractantse de 'n Verdi salta á la vista qu' es un fruyt espontáneo de son talent inagotable, de la seva potencia eternament juvenil, fecunda y avassalladora.

Verdi ha anat seguint triunfalment l' evolució de la música: sense perdre may lo sello de sa personalitat poderosa que 's destaca en totas las sevas obras, ha sabut acomodar sas inspiracions á las novas modalitats que successivament han anat imposantse. Es á la vegada que un gran compositor, la personificació de tota una época insaciable y amiga del progrés en totas las manifestacions de la vida.

Res se li fá extrany: la seva voluntat no coneix obstacles, y 'l seu talent flexible triunfa sempre.

Es l' antítessis de aquest mateix *Falstaff*, botarut, panxa-plé, envellit, golut y ridícul que ha arri-

GRANS FESTIVITATS BARCELONINAS.—SANT JORDI

Es en totas ocasions
un dels sants mes venerats,

y'l que sent mes disbarats
y reb mes benediccions.

bat á figurarse que totes las donas s' están morint per ell.

En son colloqui ab Alicia lo panxut *Falstaff*, no podent oferir á la hermosa dama altra cosa millor que 'ls recorts de la séva joventut, canta aquells versos que 'l públich la nit del estreno vá fer repetir dos, vegadas, y que, per lo vist, no 's cansaria may de sentir:

*«Quand' ero paggio
Del Duca di Norfolch ero sottile,
Ero un miraggio
Vago, leggiere, gentile, gentile.
Quello era il tempo del mio verde Aprile,
Quello era il tempo del mio lieto Maggio,
Tanto era smilzo, flessibile e snello
Che avrei quizzato attraverso un anello.»*

Verdi podria dir:

«Patje soch, y un dels predilectes del art diví de la música, patje esbelt, delicat, gentil, gentil á tot serho. Ni després de cumplir mos vuitanta anys han deixat de florir per lo meu geni 'l vert abril y 'l alegre maig. Encare avuy soch tan flexible, tan esmunyadís y lleuger, que passo anguilejant, sempre que vull, á través de un anell.»

Y per ser aixís y per gosar de una naturalesa tan admirablement privilegiada, lo mestre Verdi enamora á la gloria y la conquista.

P. DEL O.

¡LA DONA QUE BUSCO!

Sonet

Modelo de virtuts, gens capritxosa,
sense pardals al cap, no esser coqueta,
saber ben distribuir una pesseta
y no tenir un fil de vanitosa;
cuidarse dels quefers, essé' enginyosa,
saberse reprimir... guardars secreta,
donar á lo marit sempre la dreta,
y ab los vehins mostrars' poch cuidadosa;
no esser de las del gremi de las falsas;
que no tingui cosins ni parentela;
que del hom no li agradi dur las calsas...
mon cor frisós buscantla ab dalé anhela.
Mes sento qu' algú 'm diu boy murmurant:
La pots buscar ab un fluiol sonant.

ANTÓN DEL SINGLOT.

¡AYGUA!

Suposo que ja deuen haverho vist. La pluja, la benéfica pluja, ab tant empenyo solicitada pels nos-

tres agricultors, ha tingut per fi la bondat de visitarnos.

No es que nosaltres volguém aprofitar aquesta ocasió pera donarnos importancia, presentantnos als ulls dels pajesos com á fabricants de miracles hidràulichs; pero, encare que siga faltant per aquesta única vegada á nostra reconeguda modestia, ens es impossible resistir á la tentació de dirho públicament en lletres de motllo: «la pluja que ha regat últimament los nostres camps, boscos y jardins se deu á l' influencia de LA ESQUELLA.»

La gran lámina—ó si aixó 'ls sembla massa bocada—la lámina gran que publicarem en l' últim número es la que ho ha fet tot.

Fins ara—Barcelona entera ha tingut ocasió de comprobarho—tantas tentativas com se practicavan pera alcansar lo benefici de la pluja, venían á ser inútils; més que inútils, contraproduhents.

Prou la comitiva de las pregarias s' escarrassava, surtint cada día per aquests carrers, canta que canta que cantarás...

Lo cel semblava haverse anat al retraiment, y 's mostrava obstinadament resolt á no afluixar una gota d' aygua.

Era un espectacle, si no divertit—perque aixó de la sequedat no pot divertir á ningú—bastant curiós y entretingut.

Surtia la professó de *rogativas*:

—¡Ohóooooo!... ¡Ohóooooo!...

Y encare no havia donat vint passos, ja veyam los núvols dissipantse y fonentse alegrement, com si diguessim als *manifestants*:

—Lo qu' es nosaltres, no tenim pas ganas de ploure... ¡Si no us ho arregléu vosaltres mateixos ab una manguera!...

—¡Tant se val!—deyan los pregadeus:—la perfidia mata la cassa. Si no es avuy será demá... ó sinó 'l día que á l' atmósfera li vingui bé.—

Y l' endemá tornavan ab la mateixa ceremonia y la mateixa cantarella:

—¡Ohóooooo!... ¡Ohóooooo!...—

Era tant lo que la cosa anava bé, que hi hagué días que al surtir las pregarias lo cel amenassava francament pluja, y als cinch minuts ja estava tot més seré que una tarde del mes de Juny.

Y la gent de las *rogativas* dali que dali ab lo séu: ¡Ohóooooo!... y la pluja emperrada en quedarse á dalt, passaren días y días y senmanas sense que de tot aquell luxó de pregarias se 'n tragués cap resultat..

Lo únich que cada dematí 's conseguía era fer un flach servey al sistema y posar al punt de dalt á cotxeros y carreters que mes de quatre vegadas havían hagut de recular per mor de la professó que 'ls interceptava 'l pas.

LA CASSA D' UNA MOSCA

—¡Si t' arreplego!...

—¡Qué la sab llarga!...

—Ara 's posa á tret...

Pero compareix LA ESQUELLA de l'altra senmana ab aquella lámina dedicada á Sant Pere Regalat, y al cap de quatre ó cinch días ja teníam los camps remullantse... y 'ls lectors que havían surtit de casa sense parayguas, també.

Lo gloriós patró de la pluja s'havía deixat enter-nir per aquella lámina tan persuassiva, y Barcelona, que 's pensava com qui diu no veure ja ploure may més, era testimoni de que 'l nostre periódich conse-gueix ab un sol dibuix lo que 'l clero no ha pogut lograr ab una pila de senmanas d'esgargamellarse cantant per carrers y plassas.

—«¡Sant Pere Regalat!»—li deyam en l'últim número:—«¡Adelanta, en obsequi á aquests paje-sos, los quaranta días de ruixat que guardas en los teus dipósits!»—

Y Sant Pere ha sigut tan amable y condescendent ab nosaltres, que si jo fos dels del *comité* de las ro-gativas m'enfadaria de veras.

¿A n'ells no 'ls atén y á nosaltres sí? ¿A nosaltres ens complau á la primera súplica y á n'ells fa dos mesos que 'ls está aburrint ab la seva indiferencia?

Tot aixó es tan raro é incongruent, que ha donat molt que pensar á varias personas d'aquestas que res los passa per alt y á tot hi buscan una explica-ció verossímil.

¿A qué 's pot atribuir aquest fracás de las *roga-tivas*, fracás que resulta molt més gros si 's com-para ab el nostre brillantíssim é immediat éxit?

¡Vajan á sapiguerho!

L'opinió que més válida corra es la de que 'ls cantants que anavan á las pregarias havían equivo-cat las oracions, y en lloch de servirse pura y ex-clussivament de las que tenen la virtut de cridar la pluja, las hi cargolavan ab las que serveixen perque no plogui.

¿Están en lo just los que pensan d'aquesta ma-nera?

Tot podria ser, y hasta valdria la pena d'averi-guarho, siquiera perque may més ens torni á passar un cas semblant.

Pero entre tant, sigans permés á nosaltres enva-nirnos una mica del nostre triunfo, puig, com deya el vell Dumas, que en aixó sabia molt bé de qué se las havia, «las bonas accions que passen desaperce-budas, no aprofitan al qui las fa.»

Y consti que, á pesar de lo que 's propala per aquí, LA ESQUELLA está més ben relacionada ab els sants que no pas los organisadors de las pregarias.

A. MARCH.

ENGRUNAS

I

Sempre faig tart per tot; no se que 'm passa.
Soch un home especial;
fins'la dona que mes mon cor estima
al dirli l'estimava.... vaig fer tart.
Lo día que lo só de la trompeta
del Judici final
ressoni per los ayres.... á la cita,
n'estich mes que segur, jo faré tart.

II

No t'enfadis si t'ho dich;
mes vull demaná al rectó
que 'm dongui aquell San Joseph
que tú li vas fé un petó.

III

Sab ella que sens ella no puch viure
l'hi dich: «¡t'estimo!».... y ella 's posa riurer.

IV

Lo lloch hont ens trobavam no 'l recordo.
Caminavam del bras;
quan de sopte, mirantnos silenciosos,
várem caure plegats.

Lo lloch hont ens trobavam no 'l recordo.
¡Potser ho he somiat!;
puig ni junts hem caygut altra vegada,
ni més la he dut del bras.

A JULIÀ PONS.

AL NOU ALCALDE

¿Quí serà?

M'es igual. Sigui qui sigui, 's digui com se di-gui, á ell van dirigidas aquestas ratllas, resúm de las aspiracions dels vehins de la ciutat. (Aixó d'atrevirme á resumir las aspiracions de quatrecentas mit personas no es inventat meu: es cosa del *Noti-ciero*.)

La mangala d'arcalde no es un bastó d'adorno, que sols serveix per fer companyia al individuó ó per lluhirlo Rambla amunt y Rambla avall en días de professó y demés solemnitats.

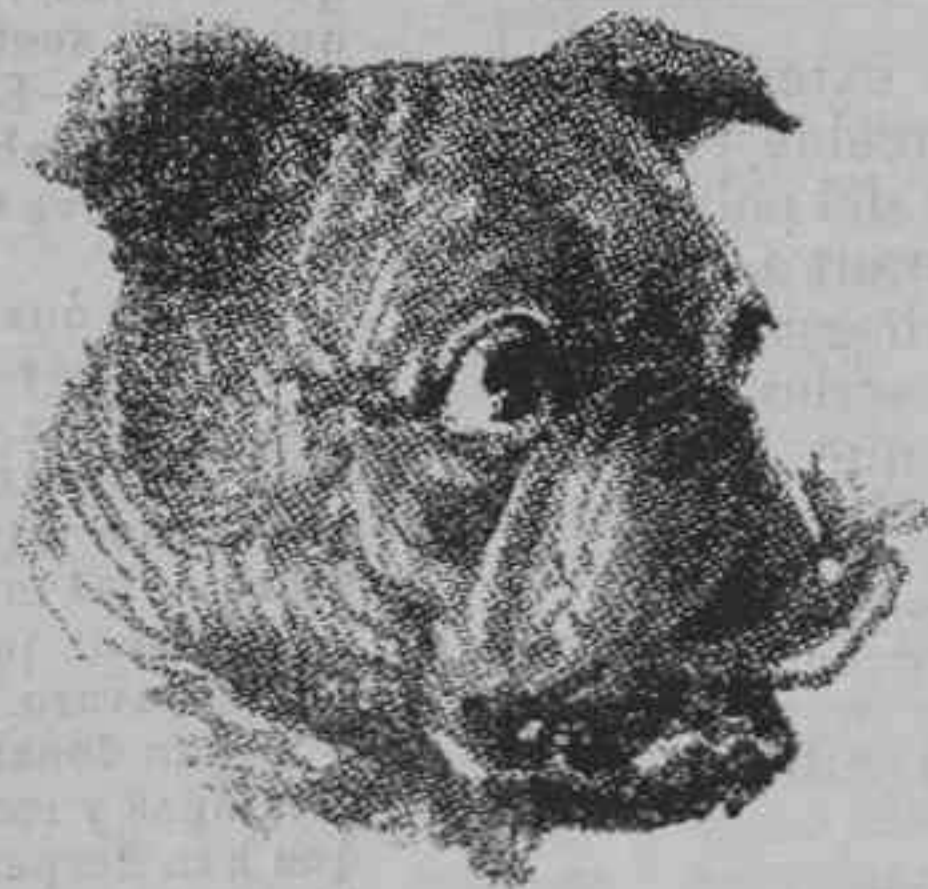
Si 'l que ha d'empunyar la vara no té altre inte-rés qu' exhibirse, val més que ho deixi corre y que en lloch d'anar á la Casa gran vegi si un perfumis-ta d'aquests de luxo li permet passar unas quantas horas al día dintre del aparador. Ben mudat y colo-cat sobre un aparato giratori que 'l presentés als ulls del públich en tots sentits y direccions, lluhirfa y *llamaría* molt més que instalat en la presidencia del municipi.

Ser arcalde vol dir alguna cosa més que passejar

LA CASSA D'UNA MOSCA

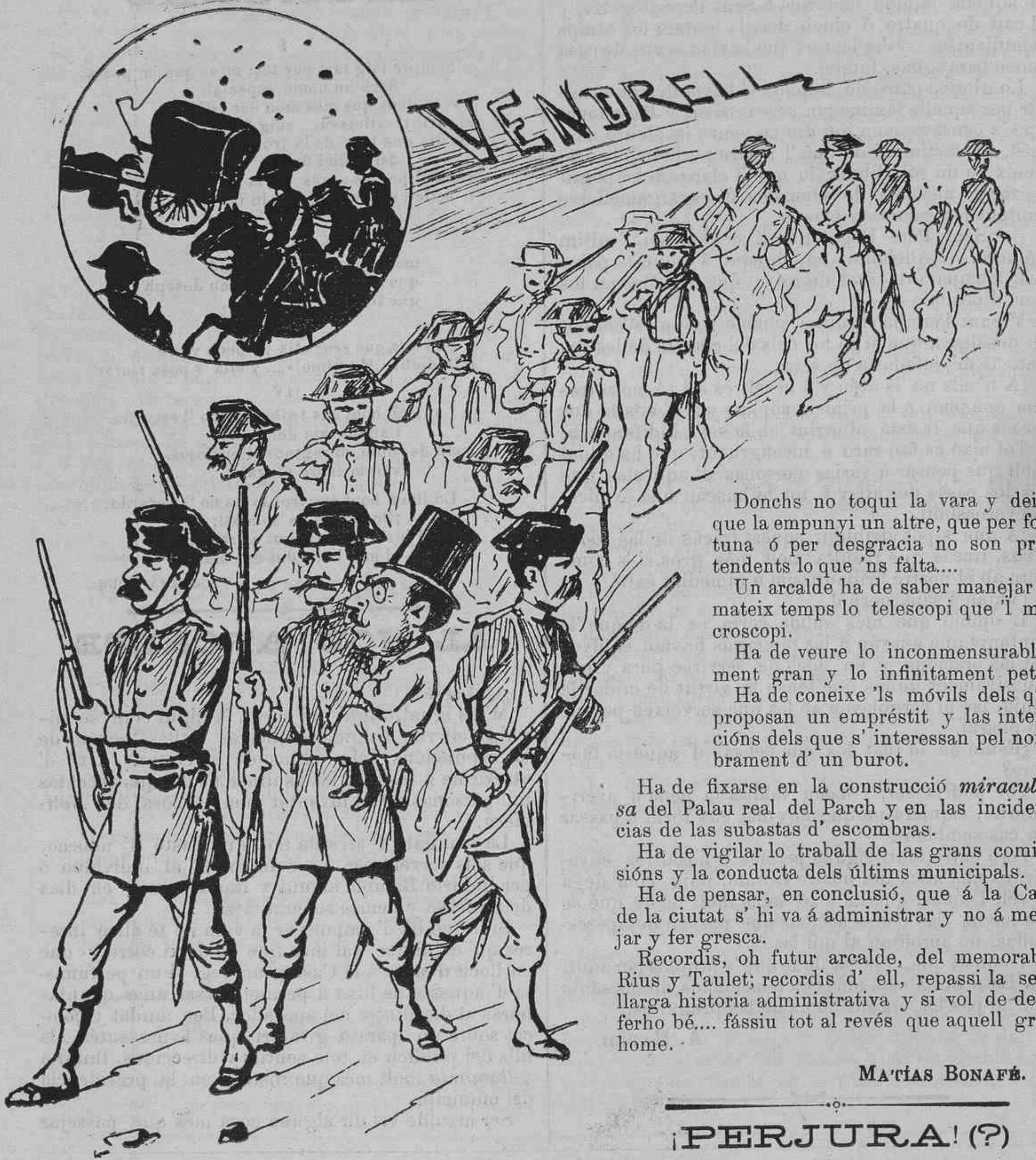
—¡Ah murria!...

—¡Qu' es dolenta!...

—Donchs, no: ¡es ben bona!

Després de la *victoria*.

la fanfarria humana, organitzar festes y extendre invitacions en vitelas perfumadas. Ser alcalde es ser administrador, defensor, vigilant, pare del poble.

—¡Oh!— saltará probablement l' aspirant á empunyar la vara:—¡Si per fer d' alcalde s' haguessin de passar tants amohinos, valdria més no serho!—

Si senyor, valdria molt més, y ara que hi es á temps, si la carga que s' ha de posar á sobre l' espana, lo millor será que 's quedi á caseta.

D' alcalde ningú l' en fa ser per forsa.

¿Té interés en serho?

Acepti las conseqüencias del cárrech y disposis á arrostrarlas totas.

¿Li fa pór tanta feyna?

Donchs no toqui la vara y deixi que la empunyi un altre, que per fortuna ó per desgracia no son pretendents lo que 'ns falta...

Un arcalde ha de saber manejar al mateix temps lo telescopi que l' microscopi.

Ha de veure lo inconmensurablement gran y lo infinitament petit.

Ha de coneixe 'ls móvils dels que proposan un empréstit y las intencions dels que s' interessan pel nomenclament d' un burot.

Ha de fixarse en la construcció *miraculosa* del Palau real del Parch y en las incidencias de las subastas d' escombras.

Ha de vigilar lo treball de las grans comisiones y la conducta dels últims municipals.

Ha de pensar, en conclusió, que á la Casa de la ciutat s' hi va á administrar y no á menjar y fer gresca.

Recordis, oh futur arcalde, del memorable Rius y Taulet; recordis d' ell, repassi la seva llarga historia administrativa y si vol de debó ferho bé... fássiu tot al revés que aquell gran home.

MA'CIAS BONAFÉ.

¡PERJURA! (?)

Encare no fá un any, á tothom deyas que 't volias fer monja, quan jo 't sentia dir tal heretjia replicava:—Ets molt jova!
¡Tú que 'n sabs d' aquest mon! ¡si no 'l coneixes!
¿quants anys tens ara, nena?

—'N tinch eatorze.

—Donchs quatre quintas parts de la existencia entre reixas reclosa las has pobra, passadas, sens haverne tú esment, ni darte compte que 'l mon vritat, no es pas el tros que veyas fitat per las murallas blanquinosas del convent que guardava ta hermosura, robant, avaro, un rich tresor á l' home.

T' han donat per joguinas creus, medallas, estampas y rosaris y altras cosas que han despertat en lo teu cor purissim las añicions devotas.

Y avuy que ja ets grandeta,
embriagante del incens l' aroma
no tens pas altre anhel que fer dejunis
y aná á las quarant' horas.

La vida no es aixó—seguit jo 't deya—
y al moment contestavas, candorosa:
—Es que ré 'n vull saber d' aquesta vida;
jo xifro en l' altra ma ventura tota!
Vaig dirho á sor Agnés al despedir-me:
vull ser, oh, mare, de Jesús esposa...
Y si jo interrompia:—Ara ets oruga,
ja m' ho dirás quan sias papellona,
—Oh, no, jamay—tú 'm deyas—
lo jurament he fet:—O d' ell ó morta!

En mon balcó fá pocas nits m' estava:
en lo teu dugas sombras
tan apropet que no més una 'n feyan
me semblá distingir en mitj la fosca;
quan de cop un petó y un: ¡qué t' estimol
la quietut de la nit van interrompre.

Y avuy he sapigut per una amiga
que ja no serás monja
y qu' en lloch d' enclaustrarte
vols d' en Jesús, no de Jesús sé esposa!

JAPET DE L' ORGA.

LLIBRES

COLECCIÓN DIAMANTE.—Tomos 33 al 40.—Desde l' última vegada que 'ns ocuparem de aquesta biblioteca selecta y económica, cada dia mes ben rebuda pel públich d' Espanya y América, han vist la llum vuyt nous tomos, dels quals aném á donar compte somerament, ab la concisió que imposa lo carácter del present senmanari.

Los volums 33 y 34 contenen l' obra *Doce españoles de brocha gorda*, deguda al notable estilista, gran pintor de costums y de retratos, D. Antonio Flores, mort ja fa alguns anys per desgracia de las lletras espanyolas.—A l' amabilitat del seu fill lo distingit escriptor D. Eugenio A. Flores deu l' editor de la *Colección Diamante* l' haver pogut donar una nova edició de una obra verdaderament clássica, quals exemplars escassejavan.

Jose Estremera ha omplert lo volum 35 ab una notable colecció de *Fábulas* en vers, totas ellas enginyosas, originalíssimas y trascendentals. Tant per los pensaments qu' entranyan, com per la facilitat ab qu' están escrites son dignas de figurar al costat de las millors que han escrit los mes famosos fabulistas castellans.

L' incansable Pardo Bazán, en plena febre d' escriure, y d' escriure admirablement, ha enriquit la *Colección* ab tres nous volums de prosa galana, nutrida de erudició, rica de pensaments, robusta y garbosa. Forma l' tomo 36 una colecció de *Novelas cortas*, y que millor podrian dirse *condensadas*, puig cada una d' ellas tanca l' germen de un llibre susceptible de major desarrollo. Sols D.ª Emilia pot fer gala de prodigar en aquesta forma 'ls fruyts espléndits de sa fecunda imaginació.

En lo tomo 38 ens fa admirar ab lo títol de *Hombres y mujeres de antaño* las semblansas de D. Francisco de Quevedo, Lope de Vega Carpio, D.ª Juana la loca, *Un episodio de la vida de la Dubarry* y la *Venerable de Agreda*, total cinch preciosos estudis en los quals la profunditat de las observacions competeix ab le galanura del istil.

Y ab lo títol de *Vida contemporánea* reuneix en lo volum 40 (l' últim de la *Colección* que ha vist fins ara la llum pública) una serie de 19 articles que son altrás tantas crónicas deliciosas sobre diversos assumptos de actualitat, tractats ab un vigor, una vivesa y una despreocupació qu' enamoran.

Intercalats ab los tomos de la Pardo Bazán, s' han publicat los 37 y 39, titulat lo primer *Cuentos amorosos* del notable escriptor Emilio Fernández Vaamonde, que resultan interessantíssims y plens de amenitat; y l' segon *Colección de cuentos, cantares y chascarrillos* de D. Javier de Burgos.

No hi ha ningú á Espanya que no conegui l' nom del popular saineter, autor de *Los Valientes*, *Cádiz*, *El mundo comedia es* y cent altrás produccions, en las quals l' autor hi escampa la sal á grapats. Donchs encare n' hi queda per omplirne llibres, un dels quals es el que ab tan bon

acerf ofereix l' empresa de la *Colección Diamante* á sos numerosíssims lectors.

Cada obra ostenta á mes del retrato y l' autógrafo del autor, una rica portada al cromo, está impresa ab elegancia... y lo qu' es millor no costa mes que 50 céntims de pesseta

Avuy qui no llegeix es perque no vol.

PRINCIPAL

La Praviána es una comedieta agradabilísima deguda al enginy de 'n Vital Aza. Aquesta vegada 'l popular autor no ha anat á buscar las complicacions de un argument ple de sorpresas, ni las jocositats y travessuras de la pessa més ó menos adotzenada que acostuma á servir de fi de festa. Li ha bastat per entretenir y recrear al públich l' observació del natural y la pintura hábil de costums y tipos de la regió asturiana. L' obra, ab sa mateixa senzillés, causa un efecte viu y penetrant. Lo públich l' ha rebuda ab extraordinari aplauso, distingintse en la interpretació que sortí molt ajustada, la Srta. Martinez, que ademés de representar ab molta naturalitat lo paper de *Julia*, canta ab delicadesa é intenció una sentida cansó popular asturiana, que es la que dona nom á la comedia.

*
* *

Del drama *Currita Albormoz*, basat en la famosa novela *Pequeñeces* del Pare Coloma, ne donarém compte la senmana próxima.

LICEO

La crónica del present número 'ns dona feta la meytat de la feyna pera revistar l' estreno de la comedia lirica *Falstaff* de Verdi.

Es una producció admirable, per l' abundancia de motius que conté, per la gran riquesa de la instrumentació, per la sorprendent concordancia del llibre ab la música, y sobre tot per la frescura, la jovialitat, la gracia que tota ella respira. Lo mestre Verdi á sos vuitanta anys es encare un jove plé de vigor intelectual.

Falstaff tanca un sens fi de pessas elegants las unas, intencionadas las altrás, características totas. Forma un mosaich de primors, que serán tant mes apreciats, quant mes se sentin.

Es impossible citarlos un per un, dintre del curt espay de que podém disposar. Si no tots se destacaren degudament desde 'l primer dia es perque la major part del públich assisteix al teatro sense la deguda preparació. Quan se trobi dintre de la sabrosa comedia de Shakespeare, apreciará tot lo valor de la peregrina creació del Mestre Verdi, tan original, tan justa, y sent tan nova, tan séva també.

De l' execució Déu n' hi dó. Sempre ho fés aixís l' elenco dels artistas, y sempre l' orquesta estigués tan á temps y tan penetrada del carácter de l' obra. Lo mestre Campanini 's fá digné dels majors elogis per la seguretat ab que vá dirigir la execució; ab gran justesa y sense exageracions.

En Blanchard en lo tipo de protagonista estigué admirable. Fá de *Falstaff* una verdadera creació y justifica en totas las escenas lo títol de *celebridad* que ha adquirit en los principals teatros italiáns, representant aquesta obra tan plena de dificultats, mes per ell tan briosamente vensudas.

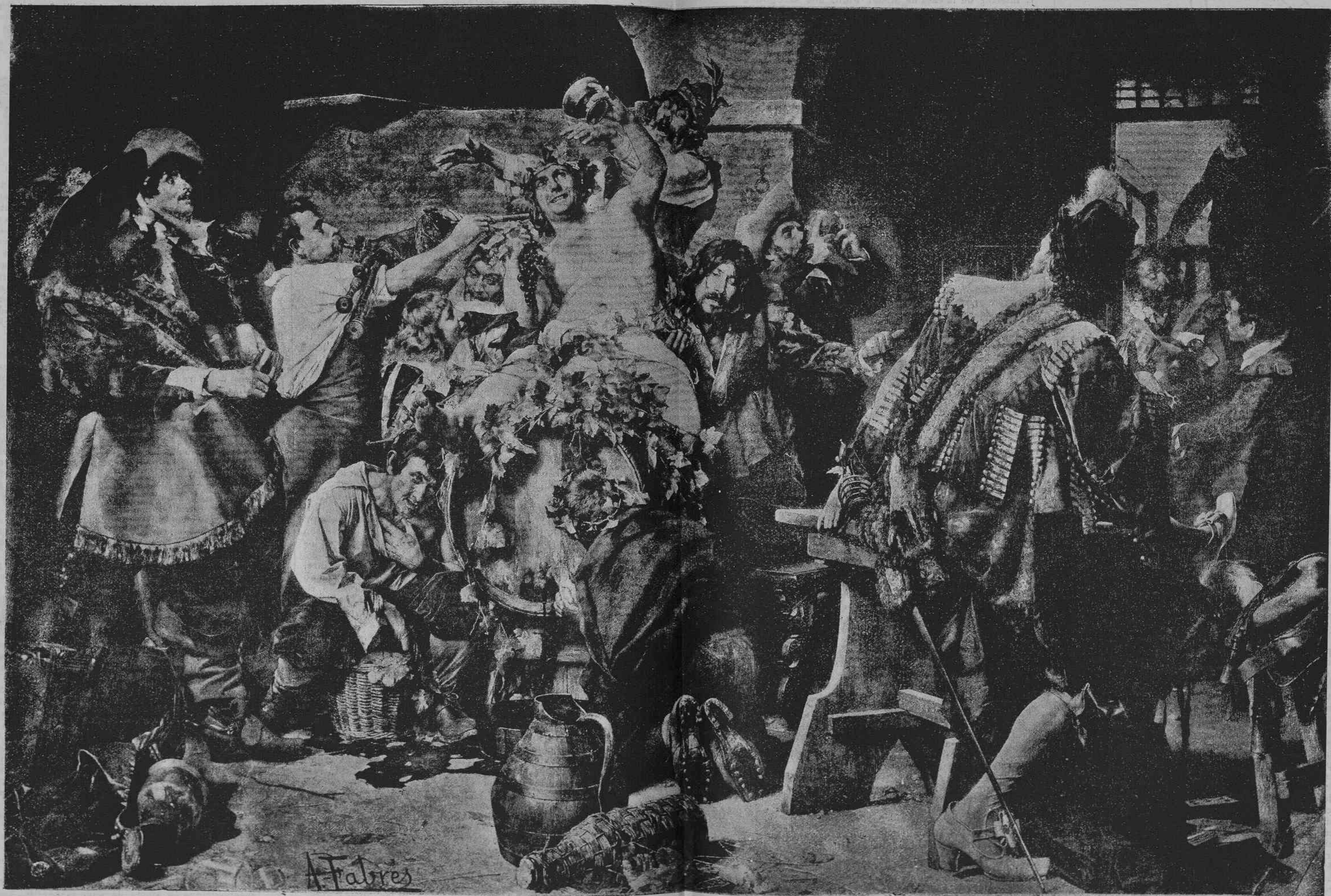
¿Y qué dirém de la Tetrizzini? Hi ha que véurela plena de naturalitat, sempre identificada ab lo paper de la travessa Alicia. Lo qu' ella fá no es sols cantar una part de una manera irreprotxable, sino viure per complert un personatge.

Molt bé la Fabri, lluhint la hermosura del seu órgano veccal. Es una contralt de las que avuy ne corren pocas.

La Carottini secunda acertadamente á Alicia en las picarescas escenas de l' obra.

A la Havelston voldríam véurela menos freda, mes enamorada; y lo que d' ella dihem tenim de dirho també de 'n Moretti, que no sent ab prou vehemencia la *fama ardenta*... ¡Y cuilado que 'ls amors de aquesta parella, tenen dintre del conjunt de l' obra, com á contrast, un valor extraordinari.

PARIS «SALON» DE 1896

LOS BORRACHOS

Gran quadro del ilustre pintor catalá ANTONI FABRÉS.

Como
 la obra
 que se
 ve en
 este
 cuadro
 es un
 ejemplo
 de
 la
 gran
 maestría
 del
 artista
 en
 el
 uso
 de
 la
 luz
 y
 la
 sombra
 para
 crear
 una
 atmósfera
 tan
 dramática
 y
 triste.

UN CAMÁLICH

—En el mon tothom dú la seva carga;
pero 'l que mortifica
es que alguns la traginan massa grossa
y 'ls altres massa xica.

Completan l'excelent conjunt Armandi que fá un perfecte doctor Cajus; Angelini que desempenya un mister Ford que no deixa res que desitjar y Oliver y Verdagner qu' en los dos servidors de *Falstaff* apareixen perfectament caracterisats, animant las principals escenas de la comedia.

Aquesta ha sigut posada ab verdadera esplendidés, com sempre voldríam veure las obras al Liceo. Encare que podríam senyalar una marcada discordancia d' época entre 'ls vestits dels cantants y las decoracions, no ho fém, per ignorar de qui es laculpa. Se 'ns ha dit que 'l decorat havia de servir per l'obra *Las alegres comares* de 'n Nicolay, la qual passa en l' época mateixa de Shakespeare, es á dir, en lo sigle xvii. Aixís se comprén que 'l Sr. Soler y Roviroa haja adelantat lo seu rellotje.

Prescindint de aquesta qüestió, las sevas decoracions son hermosíssimas, magistrals. L'interior de la taberna de la Lliga-cama es un modelo de perspectiva y está enriquida ab preciosos detalls de indumentaria. Es molt notable la transformació de l'escena, á la vista, y l'aparició instantánea de un preciós jardí, ab la fatxada de un suntuós palau.—Lo teló curt representant l'exterior de la taberna y un carrer de Londres té molt caràcter y 'l Parch de Windsor, ab son gran arbre al mitj, ab son estany lluminós y sas fortificacions, tot envolt en lo misteri de la nit, engran-

deix lo teatro de una manera extraordinaria y proclama una vegada mes la maestria técnica y las grans condicions de pintor que atresora en Soler y Roviroa.

L'interior de la casa de Mister Ford, una sala gòtica plena de detalls vistosos y de un caràcter molt apropiat acredita l'hàbil y vigorós pinzell de 'n Vilumara. Las animadas escenas del segon quadro del [acte segon s'armonisan molt bé ab aquella decoració.

NOVEDATS

Lo melodrama *Roger Laroque ó Màrtir del honor* ab sos cinch actes y 7 quadros, tots ells plens de peripecias emocionants y en dos dels quals s'exhibeixen dos vistosas decoracions del Sr. Carreras, ha alcançat molt bon éxit, y en altres temps en que hi havia mes afició que ara al teatro, hauria alcançat un gran número de representacions.

L'execució bastant esmerada.

CATALUNYA

En Frégoli ja ha acabat... y torném al régimen de las sarsuelas curtas.

Lo sainete de 'n Javier de Burgos *El baile de Luis Alonso* ha sigut convertit en sarsuela ab música del mestre J. Jimenez que ha tingut bona acollida.

Obra en porta: *La viuda de Gonzalez*.

EN LOS DEMÉS TEATROS

A Romea está anunciat per aquesta nit l'estreno del drama de 'n Guimerá: *La festa del blat*.

Al Tivoli proseguixen los ensaigs de l'ópera *La Dolores* á càrrech de la companyia infantil.

Al teatro Granvia s'ha estrenat una obra titulada: *Por salvar á mi teniente*, de la qual per falta material de temps no puch donar compte en lo present número.

Entre las varias artistas que dimars van debutar en l'*Eden-concert* brilla com estrella de primera magnitud Mlle. Gieter.

Es una *divette* molt fina y molt simpática, dotada d'hermosa veu y ab més intenció que un Miura y mereixedora per tots conceptes del aplauso ab que 'l públic l'ha rebuda.

Finalment, al *Lirich* s'anuncian dos úniques sessions á càrrech del célebre Sarasate, pels días 27 y 29 del corrent abril.

N. N. N.

FESTEJANT

Era una tarde; ab ella festejava,
la sogra feya mitja;

mes boy contant els punts ens vigilava
y hasta 'l gat 'ns mirava
com si estés envejós de nostra ditxa.

—¡Qu' ets maca nena!—jo li deya y ella
em mirava y se 'n reya.

—¿M' estimas? li preguntó á cau d'orella
y ella, baixant el cap, de goig vermella

—Sí, que t' estimo 'm deya.
—¿Més que jo?

—Mes que tú... la mare 'ns mira;
treu la ma.

—Bueno dona!
acóstat un xich mes ab la cadira:

¡quin peu! sembla de fira!
¡quina barba! ¡quin nas! y qu' ets bufona...

—Per Deu, estigas quiet.

—Calla.

—Enrahona
mes baixet... pro ¿qué fás?...

—Té; una abraçada

—Fuig, home fuig...

—Ay, filla
quin cos... ¡mala negada!

—¿Que tens?

—Res, mira, te... una esgarranxada
que m' hi fet ab el boix de la cotilla.

—Ben fort; per tafané

—Vaja, rateta
dónam las mans... qué flonjas...

¿de qué tens por, Carmeta?

—Tú 't pensas que la mare está distreta
y jo veig que fa uns ulls com unas tronjas.

—No 'n fassis cas, ja es vella
y no pot veure re ab aquella cara.
—Pro mira que la mare....
—Be; y qui sab que feya ella
quan festejant estava ab lo teu pare....

Em giro; me la veig tota tibada
observantme severa
com si 'm volgués matar ab la mirada
y ab la ma á la cadera
á tall de pescatera enfutismada
s'acosta decidida
y 'm diu:—¡Aixó subleva!
la noya es filla meva
y lo que ara aquí hi vist passa de mida;
comprenc la intenció seva
pero l'honor, fillet, no es una roca
y 'l guardarlo vol manya
qu' es mes prim que la tela d' una aranya
que 's trenca quan se toca.
¡Vosté are 'l de la noya vol robarme....
Jo no 'm creya li juro
que li toqués l'honor.... (aquí la Carme
s' aixeca y diu):—Acaba
de renyarlo, mamá; ja t' asseguro
que no era pas l'honor lo que 'm tocava!

J. STARAMSA.

ESQUELLOTS

Doném las gracias al Alcalde per la galanteria
que ha tingut ab l'ESQUELLA DE LA TORRATXA,
invitantla al ápat
que vá celebrarse
l' dimars al mitj
día en lo Palau de
Bellas Arts.

Servia de invi-
tació un B. L. M.

—A mí m' han donat un' acta.
¿Estich ben recompensat?

de carácter colectiu, concebut en la forma se-
güent:

«EL PRESIDENTE DE LA COMISIÓN EJECUTIVA DE
LA EXPOSICIÓN DE BELLAS ARTES É INDUSTRIAS
ARTÍSTICAS

B. L. M.

»al (Individuos de la Corporación municipal y
Prensa) y le agradecerá se digne hallarse en el Pa-
lacio de Bellas Artes mañana martes á las doce del
día para poder apreciar los trabajos verificados por
la Comisión organizadora y el Jurado de admisión
de obras de la Exposición; dispensándole el obse-
quio de acompañarle á la mesa terminada la visita
de las salas del Certámen.

»D. José Rius y Badía tiene con este motivo el
honor de ofrecer á tan distinguido publicista el
testimonio de su consideración.

»Barcelona 20 de Abril de 1896.

»(Levita ó chaqué).

»Preséntese esta invitación á la entrada.»

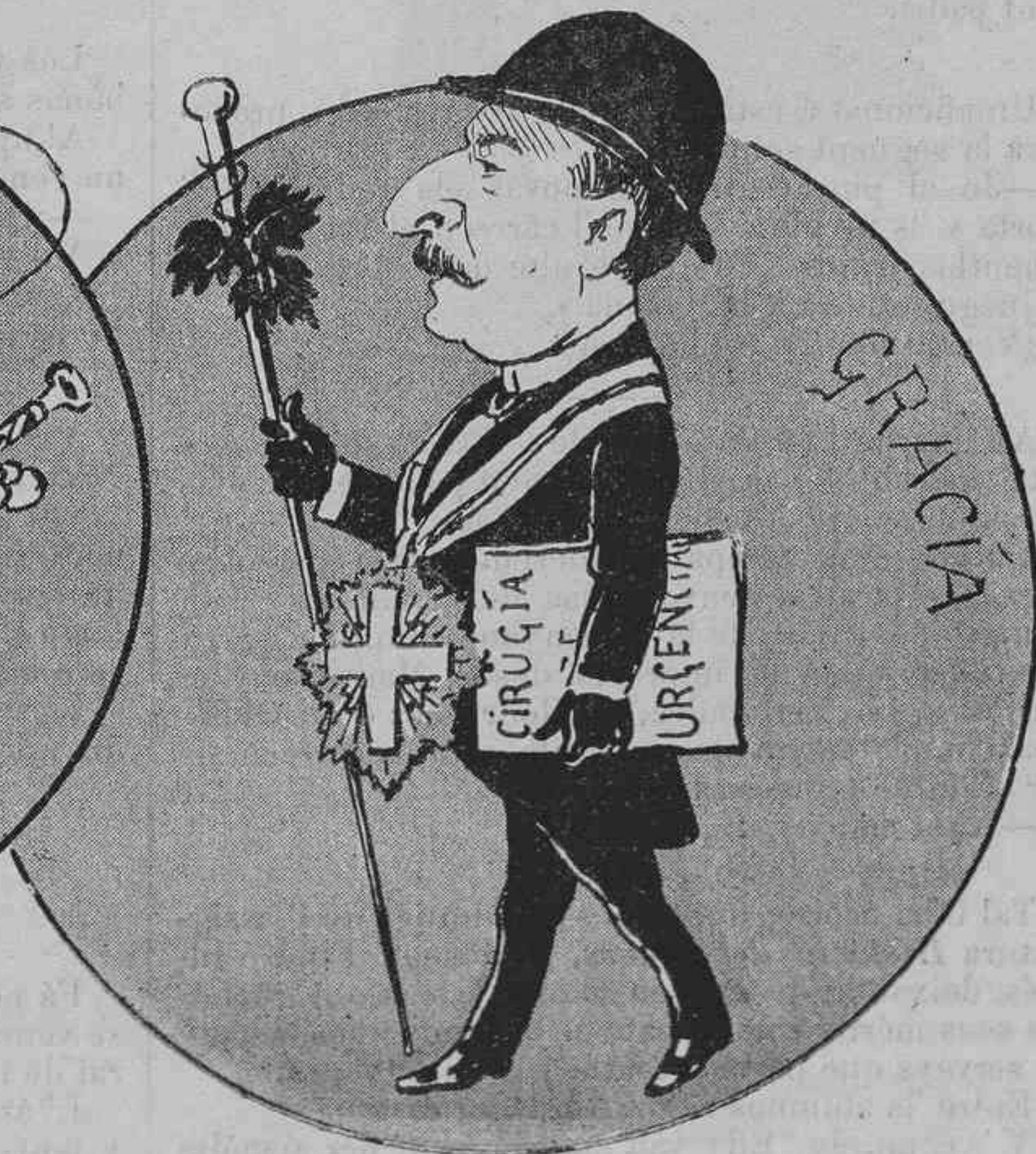
Com á modelo reproduheixo aquest curiós docu-
ment tan faltat de concordancia, que ab ell l' arcal-
de comensa per B. L. M. al (Individuos de la Cor-
poración municipal y Prensa) y acaba oferint á tan
distinguido publicista (¿quin?) el testimonio de su
consideración.

Se 'm figura que 'l menú devia estar mes ben re-
dactat que la invitació, á pesar de lo qual no vaig
sentir la tentació de anarho á comprobar, conseqüent
ab la idea que tenim els esquellotaires de no men-
jar may á expensas de la Pubilla.

Si l' Exposició está bé no tenim cap necessitat del
Champany per veureho, y si está malament, tam-
poch el Champany podria servir per dissimularho.

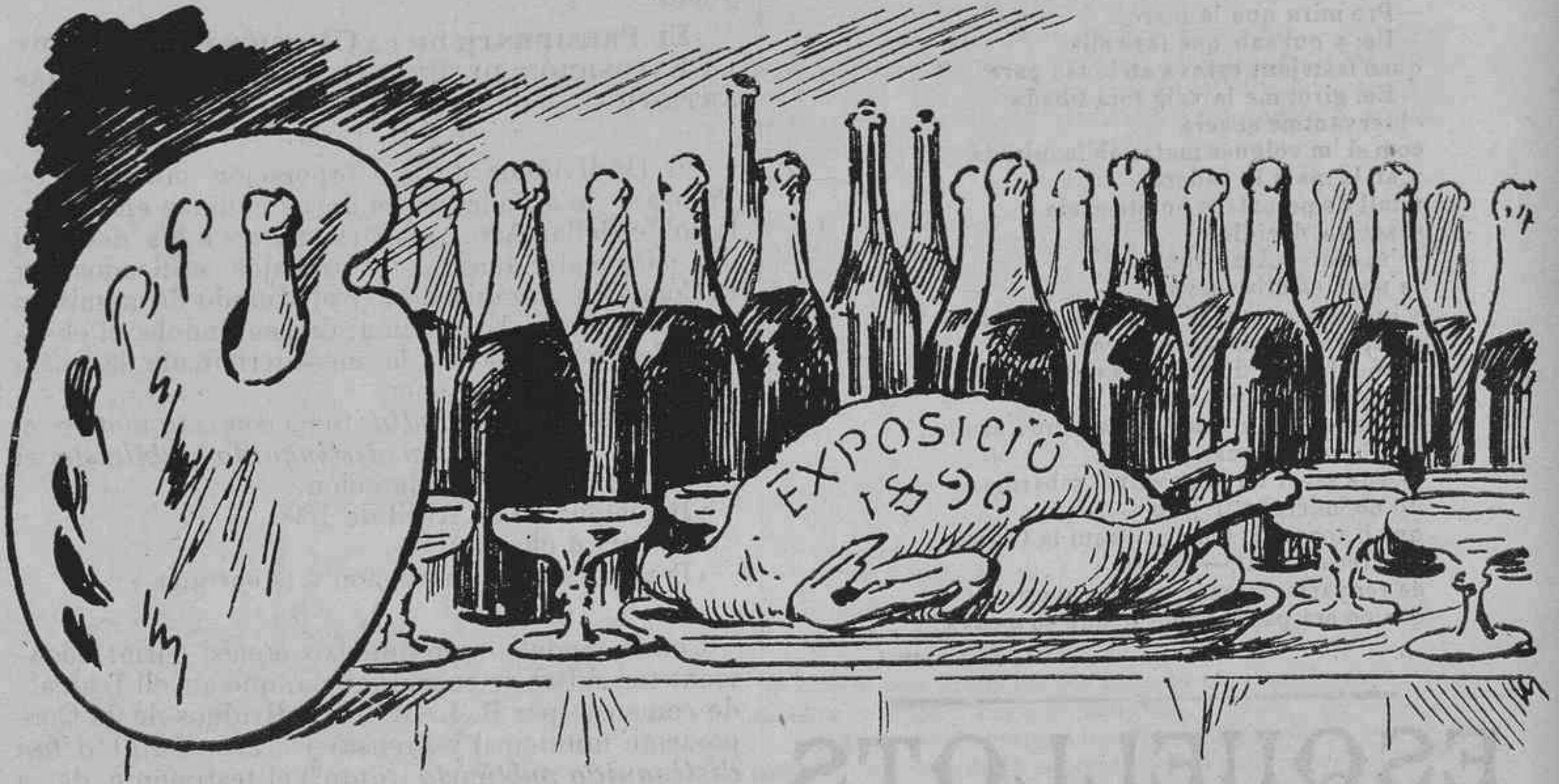
Y ara una idea per terminar.

ALEGRÍAS ARCALDESCAS

—A mí m' han dat una creu.
¿Estich ben crucificat?

EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS DE BARCELONA

Solemne acte de la inauguració. (Tiberi núm. 1.)

La quantitat que s' gasta en comestibles y bebes-tibles ¿no valdria mes invertirla en l' adquisició de obras artísticas?

Lo Sr. Sánchez de Toledo, ab motiu de haver sigut elegit diputat per Cuéllar, tindrà que deixar lo govern de la provincia de Barcelona.

¿Qui vindrà á sustituirlo? A horas d' ara es bastant difícil determinarho. Los candidats al govern de la nostra *ínsula* sembla que no baixan de mitja dotzena, contant cada un d' ells ab lo seu corresponent padrí.

Un aficionat á estirar l' orella al Sr. Jordi, propo-sava la següent solució:

—Jo al puesto de 'n Cánovas els reuniria á l' Horta y 'ls invitaria á ferse 'l cárrech al As d' oros, dihentlos avants: «El que rezulte maz afortunado en el juego, eze irá á Barcelona.»

¿Veritat que no estaria mal?

Ab una de las Cátedras de l' *Escuela de Comers* está sucehint actualment lo que passa en molts altres de nostras escolas provincials.

Durant molt temps las desempenyan personas dignas y peritas, benvolgudas dels alumnos y en situació de treure de la ensenyansa 'l millor partit desitjable, quan de improvís, desde Madrid envían un Pérez, un Fernández, un Rodríguez ó un Giménez, completament desconeguts, ab l' encárrech de dir al digne professor:

—Aquí estoy yo: quítese Vd.

Tal li ha ocorregut al zelós catedràtic de l' assignatura *Historia del comers*, D. Joseph Fiter é Inglés, deixantse de tenir en compte la seva antigüetat, los seus mérits comprobats en brillants oposicions y 'ls serveys que porta prestats á la ensenyansa.

Entre 'ls alumnos reyna verdader disgust.

Y s' comprén. Ells van matricularse per aprendre la *Historia del Comers*, y 'l govern de Madrid s'

empenya en ensenyarlos prácticament la *Historia del Favoritisme burocrátich*.

No content lo navier catalá Sr. Jover ab oferir los seus magnífichs vapors trasatlántichs pera 'l transport dels soldats ferits é inútils de la guerra de Cuba, acaba de fer un donatiu de 10 mil pessetas á la societat de la Creu Roja pel sosteniment dels seus sanatoris.

¿Y 'l Marqués de las Cinquillas?

Per ara bo, gracias á Deu.

Los venedors de periódichs, devegadas tenen molt bonas sortidas.

Al apareixer la edició nocturna de *La Publicidad* un venedor del *Noticiero* vá dir á un seu company:

—¿Qué li concedím l' *alternativa*?

Y l' altre vá respondre:

—¡Cóm s' entén l' *alternativa*!... Lo qu' hem de fer es reconeixerli la *beligerancia*.

Y á propósit de periódichs de la nit. Dilluns *El Noticiero* publicava un *suelto* del tenor següent:

«*El Diario del Pueblo* ha pasado á ser periódico matutino y de hechuras propias, pues hasta aquí era un periódico combinado con otro de Madrid. *Su texto ha mejorado y su espíritu revolucionario aparece más pujante.*»

Certas cosas *El Noticiero* las veu més claras de día á la llum del sol que de nit á la dels fanals.

Y un cop ne té la conciencia

vá dihent:—Cessi tot agravi...

Fill méu, si vols que t' alabi no 'm fassis la competencia.

Fá pochos días á las tres de la matinada vá deixar-se veure una fantasma en un balcó de la casa rectoral de la Parroquia de Sant Agustí.

L' ánima en pena anava embolicada ab un llensol y tenia un llum á la má. ¿Qué volia? ¿Qué demanava?

Los noctàmbuls que van tenir ocasió de veurela observaren que no feya mes que ajupirse y alsarse, com si obehís á las contraccions de una molla misteriosa.

No faltava sino que li haguessin cantat la cansó del «No t' estiris, no t' arronsis al davant del carretó.»

*

De comentaris, ab motiu de tan rara aparició, no 'n vulguin mes.

—Será una ànima en pena que demana missas,—deyan uns.

—Será algún bromista que ha volgut espantar als transeunts—deyan altres.

—¡Qüestió de sufragis!....—exclamava un devot.

—Mes aviat qüestió de faldillas!—deya un incrédul.

Fins que un guardia municipal també vá dirhi la seva, ab mes bona sombra que tothom:

—Sabeis que es el fantasma? Es el ànima del *sufrachí* universal!

Conta un periódich que 'l sogre de D. Antón Cánovas del Castillo ha deixat al morir sense herencia als seus successors.

A la *qüenta* tenia tots los séus bens confiscats pel govern peruá, á conseqüencia de fets realisats fá anys, havent conseguit únicament que aquell li deixés l' us de fruyt per durant la seva vida y mediant lo pago de un cánon anual.

Y mantenía aquest tracte tan ocult que cap dels seus fills n' hagué may esment, fins que ara, al morir s' han trobat ab que 'l sogre 'ls deixa sense un pá á la post.

Forma part del patrimoni que passa al govern del Perú la famosa finca coneguda per la *Huerta* que serveix de morada á D. Antón.

De manera que ningú pot dir ab mes rahó que 'n Cánovas, que durant tot lo temps que porta de matrimoni *ha viscut al hort*.

En vista del gran número de casaments que s' efectuan entre millonarias dels Estats Units y aristócratas de Europa, ansiosos de redaurar los séus escuts ab lo dot de aquellas, casi, casi s' haurá de posar una petita adició al principi de Monroe.

En lo successiu s' haurá de dir:

—L' América pels americans y las americanas pels nobles tronats europeus.

Un párrafo catalá de una correspondencia publicada en *La Renaixensa*:

«A Llers un marrá tussá ab tal forsa á una dona, que morí á conseqüencia del cop que li doná en los ronyons.»

Llegiu aquest párrafo recalcant totas las sílabas á algú qu' estigui desprevingut, y caurá d' espatllas.

Com si 'l tussés un marrá.

Los fusionistas del cassino de la Plassa Real, després de la parodia d' eleccions del día 12, van fer lluminarias, perque no 's pogués dir que 'ls resultats de la votació eran *foscós*.

Y després del escrutini general del día 16, van fer una serenata al Sr. Maluquer, perque no 's pogués dir que no *están per músicas*.

Una societat coral vá executar las següents pes-sas:

Himne: *¡Gloria á la manya!*

Barcarola: *Los Pescadors d' actas*.

Y rigodón-bélich: *Los nets d' els que no tenen àvia*.

**

Després de la serenata vá haverhi *lunch*.

Y 'l Sr. Maluquer vá realisar un miracle digne rival del de la multiplicació dels pans y dels peixos de que parla l' Evangeli.

Ab una xicra de xocolate y sis secalls vá deixar satisfets als 7 mil y pico de electors que li havían donat lo vot.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A-po-te-ca-ri*.
- 2.ª Id. 2.ª.—*Re-pa-ra-da*.
- 3.ª ENDAVINALLA.—*La M*.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La creu de la masia*.
- 5.ª BALDUFA NUMERICA.—*Florencia*.
- 6.ª TRIÀNGUL.—

P	A	U	L	A
A	G	N	A	
U	N	A		
L	A			
A				
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per astutas las donas*.

REALISME

—¿Vols dir que al papá no li pot passar res á Cuba?

—No: als empleats d' Aduanas no 'ls passa may res. Al contrari: ells son los que passen alguna cosa... als altres.

TRENCA-CAPS

XARADA

Tinch un *prima-dos* com cal prop del poble de *Total*.

JOAN B. MIRÓ.

TERS DE SILABAS

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: moble.—Segona: nom de dona.—Tercera: efecte d'alegría.

UN XINXONET.

ANAGRAMA

Un teixidor del meu poble anant a buscar *total*

á la pobra *Tot* va veure que s'havía fet molt mal.

CAVIERITU.

CONVERSA

- ¿Vols venir cap á Palau, Ramon?
- Hi anirém sols?
- No; també hi vé la meva germana.
- Quína? La Carmeta?
- No; la que jo mateix t'hi dit.

CINTET BRUN.

GEROGLIFICH

V III I
SON
II KIL
OO

PEPET PANXETA.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

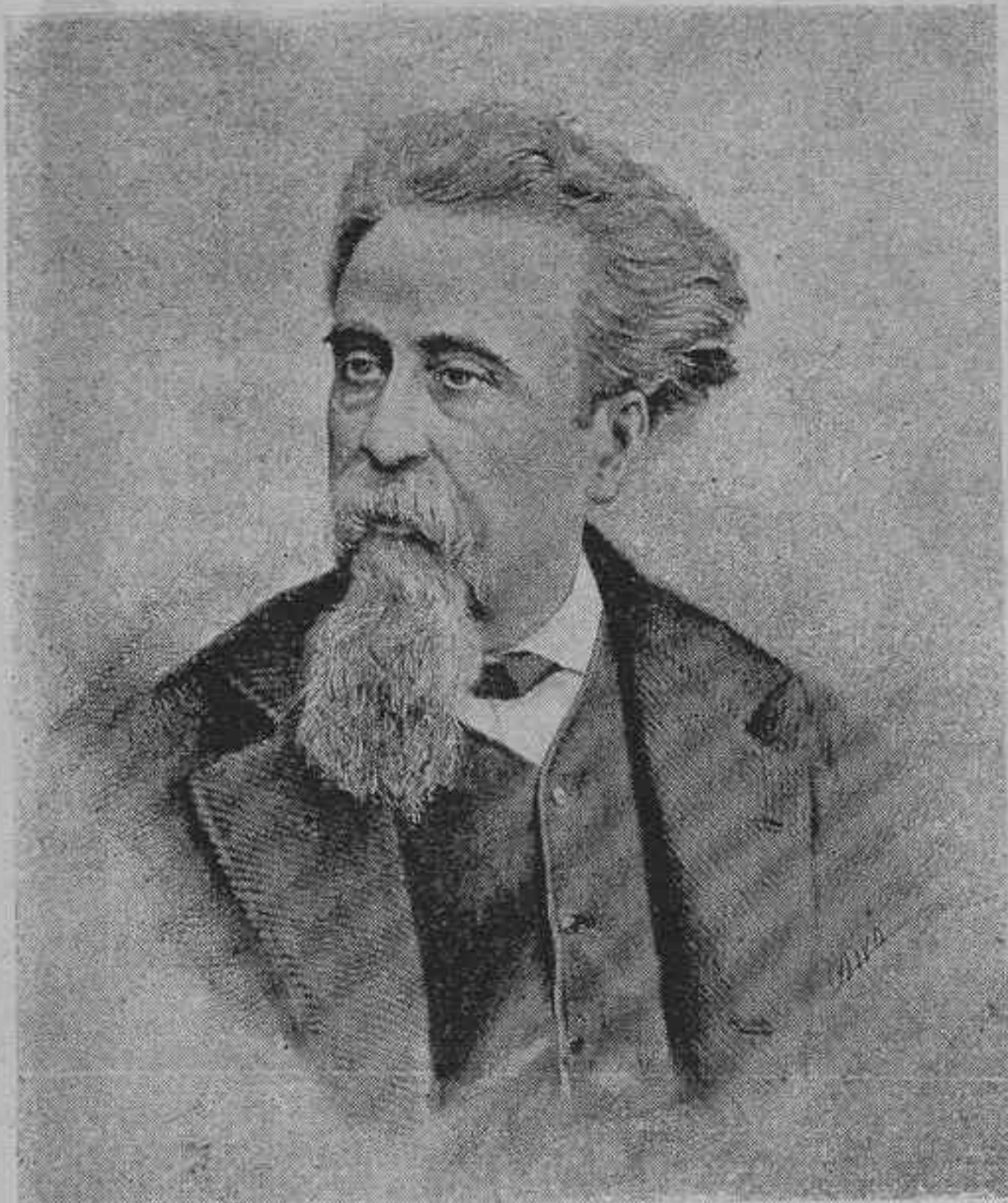
BARCELONA MONUMENTAL

GRUPO ALEGÓRICH
que rematará 'l frontis de la nova Aduana.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Acaba de publicarse

Frederich Soler

(*Serafi Pitarra*).

Obra póstuma
del autor mes
popular de
Catalunya,
lo creador
del teatro
catalá.

COLECCIÓ
DE QÜENTOS

ILUSTRATS
PEL DISTINGIT ARTISTA

M. Moliné

Forma la obra un
elegant tomo de mes de
200 páginas, imprés ab
esmero sobre paper sati-
nat, y una cuberta á dos
tintas.

PREU:

DOS pessetas

Se ven per tot arreu.

DOTZENA DE FRARE

PÁGINAS MODERNAS. (Per MARIANO FOIX.)

Cassant en terreno... vedat.